

Małgorzata Sikorska-Miszczuk

Śmierć Czatowieka-wiewiórki

Śmierć Cebowieka-Wiewiorki

Małgorzata Sikorska-Miszczyk

reżyseria, opracowanie muzyczne:
Natalia Korczakowska

stała scenografia na Scenie Studyjnej:
Justyna Łagowska

aranżacja przestrzeni, kostiumy:
Anna Met

opieka dramaturgiczna:
Joanna Wichowska, Wojtek Zrałek-Kossakowski

asystent reżysera: Bartłomiej Brożyna

obsada:

Ulrike Meinhof - Lidia Schneider

Gudrun Ensslin - Magdalena Kuźniewska

Andreas Baader - Piotr Żurawski

Policjant - Andrzej Kępiński

Szczęśliwy - Jarosław Dziejcio

Człowiek-Wiewiórka - Robert Mania

Reżyser - Anna Ludwicka

inspicjent/sufler - Małgorzata Własik

premiera: 27 września na Scenie Studyjnej

Historia opowiedziana w tej sztuce
wydarzyła się naprawdę.

Ulrike Meinhof, Andreas Baader
i Gudrun Ensslin należeli do
Frakcji Czerwonej Armii,
Rote Armee Fraktion, w skrócie
RAF, radykalnej lewicowej
organizacji terrorystycznej,
działającej w Niemczech Zachodnich,
ideologicznie związanej z marksizmem,
anarchizmem i Nową Lewicą. Członkowie RAF
sami siebie opisywali jako "komunistów"
i grupę zbrojnego oporu - "partyzantkę
miejską".

W kwietniu 68 Andreas Baader i Gudrun Ensslin

podpalili dwa domy towarowe we
Frankfurcie, protestując przeciw
wojnie w Wietnamie.

Złapano ich i skazano na trzy
lata. W trakcie procesu Ulrike
Meinhof pisała o nich pełne
zrozumienia artykuły do lewicowego pisma
"konkret".

W czerwcu 69 czasowo zwolnieni, do więzienia
nie wrócili, zaczęli się ukrywać.

Baadera złapano podczas kontroli drogowej.

Jechał BMW.

Meinhof pomogła zorganizować jego ucieczkę.

Uciekli przez okno Czytelni Instytutu

Socjologii w Dahlem. Podczas akcji odbicia Baadera zginął bibliotekarz, postrzelony w wątrobę, przypadkowo.

Ulice zostały oklejone listami gończymi. Meinhof zeszła do podziemia.

Wraz z innymi wyjechała do Jordani, do obozu szkoleniowego Ludowego Frontu Wyzwolenia Palestyny. Chciała sprowadzić tam dwie ośmioletnie córki, bliźniaczki, przebywające w kryjówce we Włoszech.

Po powrocie ze Wschodu grupa ogłosiła publicznie powstanie RAF.

Ulrike Meinhof napisała lub
współ-napisała "Koncepcje
partyzantki miejskiej", tekst
uważany za manifest RAFu.

W swoich pismach cytowała
Mao Tse Tung, Marksa, Lenina

i Carlosa Marighellę, brazylijskiego
rewolucjonistę i autora praktycznego
"Przewodnika partyzantki miejskiej".

Prawdopodobnie uczestniczyła lub
współorganizowała napady na banki
i podkładanie bomb.

Po niespełna dwóch latach życia w podziemiu

cała trójka: Baader, Meinhof
i Ensslin - została aresztowana.
W pojmaniu Baadera brało udział
trzystu policjantów i czołg,
I wielu dziennikarzy. Ensslin
złapano w sklepie z ubraniami,
Meinhof w jej kryjówce pod Hannoverem.
Członków RAF umieszczone w nowo zbudowanym
więzieniu w Stammheim, na przedmieściach
Stuttgartu. Przygotowywano zarzuty
kryminalne, oni sami domagali się traktowania
ich jako więźniów politycznych. Skarżyli się
na nieludzkie warunki przetrzymywania.

Protestowali, podejmując kilka strajków głodowych. Baadera karmiono siłą.

Meinhof wykonano rentgena czaszki bez jej zgody.

Spędziła w więzieniu 4 lata.

W maju '76 znaleziono ją powieszoną w celi.

Ogłoszono, że popełniła samobójstwo.

Członkowie RAF twierdzili, że ją zabito.

Gudrun Ensslin i Andreas Baader zmarli półtora roku później, tego samego dnia.

On od strzałów. Ona przez powieszenie.

Ogłoszono, że popełnili samobójstwo.

Członkowie RAF twierdzili,
że ich zabito.

Po śmierci Meinhof jej mózg
został bez pozwolenia rodziny
usunięty z ciała i oddany
do badań medycznych.

opracowała Joanna Wichowska

Zmieniłam zdanie i przestałam się posługiwać pojęciem "radykalnego zła". Dużo czasu minęło, odkąd widzieliśmy się po raz ostatni (...). To prawda, że uważam obecnie, iż zło nigdy nie jest "radykalne", a tylko skrajne i że nie posiada ono "żadnej głębi ani jakiegokolwiek demonicznego wymiaru. Może ono wypełnić i spustoszyć cały świat, bo rozprzestrzenia się jak grzyb porastający powierzchnię. Uragą myśli (...), gdyż myśl próbuje dotrzeć na pewną głębokość, sięgnąć do korzeni, w momencie zaś, gdy zajmie się ziemią, jałowieje, bo dotyka nicości. Jedynie dobro posiada głębię i może być radykalne.

Hannah Arendt w liście do Gershoma Scholema

Eichmann nie był Jagonem ani Makbetem i nigdy nie powstało mu w głowie, by - w ślad za Ryszardem III- postanowie, że "okaże się łajdakiem". Pomijając to, że z niezwykłą pilnością zabiegał o postępy osobistej kariery, nie kierował się żadnymi pobudkami. W samej zaś jego pilności nie było niczego zbrodniczego, z pewnością nie zamordowałby swego przełożonego, by zająć jego stanowisko. Nazywając rzecz językiem potocznym - on po prostu nie wiedział, co robi. (...) Nie był głupcem. To czysta bezmyślność, której bynajmniej nie należy utożsamiać z głupotą- predysponowała go do odegrania roli jednego z największych zbrodniarzy tamtego okresu. (...) Na tym, że **zupełne oderwanie od rzeczywistości i taka bezmyślność mogą spowodować większe spustoszenie, niż wszystkie złe instynkty razem wzięte**, a przyrodzone być może człowiekowi na tym właśnie polegała lekcja, jaką można było odebrać w Jerozolimie.

Hannah Arendt, *Eichmann w Jerozolimie.*
Rzecz o banalności zła

Każdy, kto angażuje się w myśl historyczną i polityczną, musi uświadamiać sobie, jak ogromna rolę przemoc zawsze odgrywała w sprawach ludzkich. Na pierwszy rzut oka jest dość zaskakujące, że tak rzadko wybierano ją na przedmiot osobnych rozważań. (W ostatnim wydaniu Encyklopedii Nauk Społecznych nie zostało nawet uwzględnione takie hasło.) Świadczy to o tym, jak dalece przemoc i jej arbitralność uważane były za same przez się zrozumiałe, w związku z czym je pomijano; nikt nie stawia pod znakiem zapytania i nie bada tego, co jest dla wszystkich oczywiste. Ci zaś, którzy w sprawach ludzkich nie dostrzegali nic prócz przemocy, przekonani, że sprawy te "zawsze były sprawą czystego przypadku, nie powagi, nie ścisłości" (Renan), lub że Bóg był zawsze po stronie silniejszych, nie mieli do powiedzenia nic więcej ani o przemocy, ani o historii. Każdy, kto w zapiskach przeszłości szukał jakiegoś sensu, nieomal czuł się zobowiązany uznać przemoc za zjawisko marginalne.

... to tak jak w teatrze, w którym tworzy się zewnętrzne okoliczności i utrzymuje sztuczne wyobrażenia, żeby odseparować się od trudnej rzeczywistości spotkania z ludźmi; gdzie zasypuje się scenę piachem i wygasza światła, żeby już na pewno zapomnieć o obecności widowni, podczas gdy to właśnie ta widownia i to spotkanie stanowią wartość, która powoduje, że Teatr jest (jeszcze) jedyłą sztuką, która nie jest od rzeczywistości oderwana.

Natalia Korczakowska

Oh, my God, they've killed Kenny.
You bastards!

Tylu niezwykłych rzeczy o człowieku można dowiedzieć się z historii Ulrike Meinhof i RAF-u, a mnie uczepliła się dziś inna historia, całkiem zwykła, też o człowieku, Ulrike Meinhof i RAF-ie i teraz ją opowiem.

Chciałam pisać "Śmierć Człowieka-Wiewiórki", siedziała mi już w głowie, przynajmniej kluczowe sceny, ale nagle musiałam wyjechać z rodziną z Warszawy. Miałam bardzo starego, 12-letniego laptopa, który popsuł się tuż przed wyjazdem. Szansa na naprawę tak starego sprzętu była żadna. Miotalam się od serwisu do serwisu i wszystko wskazywało na to, że nie będzie jak wysłać tekstu sztuki na konkurs (który wymagał wydruku komputerowego + dyskietki).

I wtedy koleżanka skierowała mnie do swojego kolegi, który pracuje w Wielkiej Komputerowej Korporacji. I oto stał się cud, kolega zbadał laptopa, zainstalował w nim jakąś przedpotopowa część zamienną, którą -drugi cud!- miał, obdarował mnie uśmiechem, dobrą energią i zniknął.

Minał czas, "Śmierć Człowieka-Wiewiórki" została nagrodzona, wystawiona, recenzowana. Pomyślałam wtedy, że wszystko to, być może, by się nie wydarzyło, gdyby nie on, ten uczynny człowiek. Napisałam List Pochwalny i Podziękowalny do Wielkiej Komputerowej Korporacji, do Wielkiego Komputerowego Szefa: o tym, jak wspaniałego ma pracownika i jak bardzo dziękuje

za pomoc. W efekcie pracownik został wezwany na dywanik i zganiiony, że naprawił sprzęt, zamiast sprzedać nowy.

Myszę, że Ulrike Meinhof nie zgadzała się też na taki świat, świat Triumfującej Korporacji, bezduszności, tyranii człowieka nad czło-wiekiem w imię Zwycięstwa Sprzedaży. Czemu jednak uznała, że przemoc jest dobra na przemoc? Zło za zło?

...Taka historia mi się dziś opowiedziała.

Małgorzata Sikorska-Miszczuk

Sceny dodane (wybór tekstów:

Natalia Korczakowska):

- Prada
- Posłuchaj, co mówi Eichmann
- Rozmowa, której nie było

W spektaklu wykorzystano fragmenty tekstów Hannah Arendt: *Eichmann w Jerozolimie. Rzecz o banalności zła* w przekładzie Adama Szostkiewicza (Społeczny Instytut Wydawniczy ZNAK, Kraków 1998) i *O przemocy* w przekładzie Anny Łagodzkiej (Wydawnictwo ALETHEIA, Warszawa 1999), Jeana Baudrillarda: *Duch terroryzmu. Requiem dla Twin Towers* w przekładzie Renaty Lis (Wydawnictwo Sic!, Warszawa 2005) oraz fragmenty tekstów członków RAF-u.

Za zgodę na używanie w spektaklu
dodatkowych tekstów dziękujemy
ich tłumaczom, Wydawnictwu ZNAK,
Wydawnictwu ALETHEIA,
Wydawnictwu Sic!, Graal
Literary Agency oraz autorce
sztuki Małgorzacie Sikorskiej-Miszczyk.

zdjęcia do programu: Tomasz Śpiewak
poligraficzne czary-mary: Maciej Sulewski
i drukarnia ART-SERVICE

Licencja na wystawienie sztuki została
udzielona za zgodą Agencji Dramatu.

Teatr Jeleniogórski

Scena Dramatyczna i Animacji im. C.K. Norwida

dyr. naczel.: Bogdan Nauka

dyr. art.: Wojtek Klemm

kier. lit.: Joanna Wichowska

dyr. ds. technicznych: Ryszard Pałac,
akustycy: Waldemar Soboń, Wojciech
Ciesiołkiewicz, **elektrycy:** Robert Walendziuk,
Rafał Górka, **pracownicy techniczni:**
Aleksander Datkun, Tomasz Halkiewicz,
pracownia malarska: Ewa Chorażyczewska,
pracownia stolarska: Zenon Datkun, Daniel
Datkun, **pracownia krawiecka:** Elżbieta Wójcik,
Anna Jankowska, **pracownia fryzjerska:**
Małgorzata Spanier, **garderobiane:** Renata
Hanusz, Grażyna Dutkiewicz, **rekwizytor:**
Łukasz Dudek, **promocja/widownia:** Barbara
Łagońska, Dorota Fruba-Wiśniewska, **współpraca**
z zagranicą: Jolanta Adamczyk

Miasto

Jelenia Góra

patronat medialny:

sponsor:

Teatr Jeleniogórski jest
uczestnikiem międzynarodowego
projektu współpracy teatralnej
MAGIC NET finansowanego przez
Unie Europejską

Education and Culture

Culture 2000

Bilety: 075 64 28 130, widownia@teatr.jgora.pl
(wt. pt., godz. 9.00-16.00 i na godzinę przed
spektaklem)

www.teatr.jgora.pl

